

Civilsamhället i ett omförhandlat samhällskontrakt

*Inspel till Stora Mötet
vid Rödakorsdialogen
Humanitet, Röda Korset
lördag 23 november 2024*

Stockholm Center
for Civil Society Studies
www.civilsociety.se

Docent
Filip Wijkström
afw@hhs.se

1

Det nya civilsamhälleskontraktet

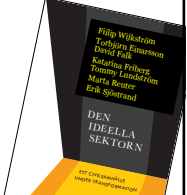

CIVILSAMHÄLLETS
KONTURER FÖRÄNDRAS
OCH BALANSEN MELLAN
GRUNDLÄGGANDE
FUNKTIONER FÖRSKJUTS
LÅNGSAMT.

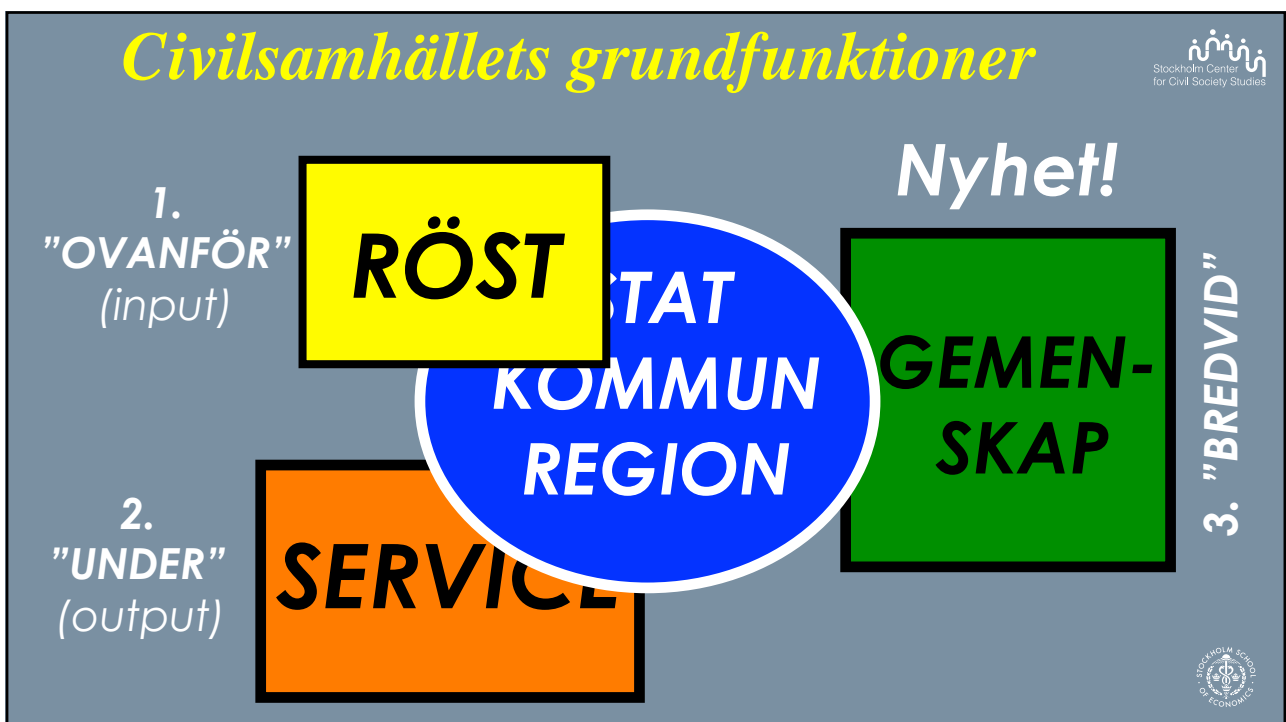
2

Stockholm School of Economics *Civilsamhällets grundfunktioner* **Stockholm Center for Civil Society Studies**

- RÖST:** Intresse, Politik, Advocacy
- SERVICE:** Vård, Skola, Omsorg (t ex)
- GEMENSKAP:** Fritid, Religion m.fl.
(jfr Community)

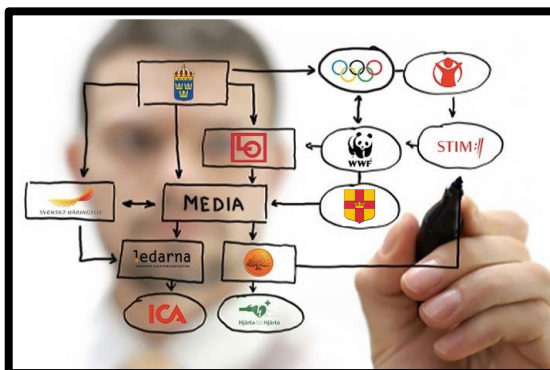

3

4

FRAMVÄXTEN AV ETT NYTT VÄLFÄRDS- KONTRAKT ...

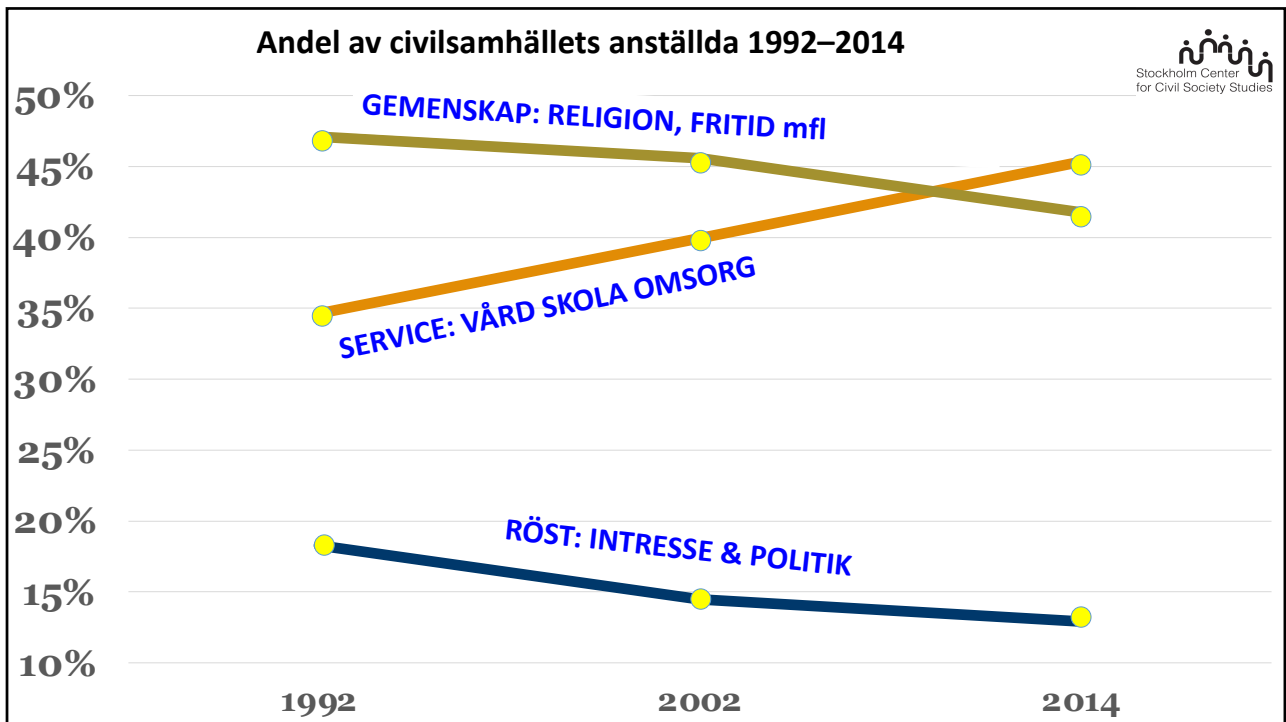

Civilsamhället: Roll, Utrymme, Förväntan

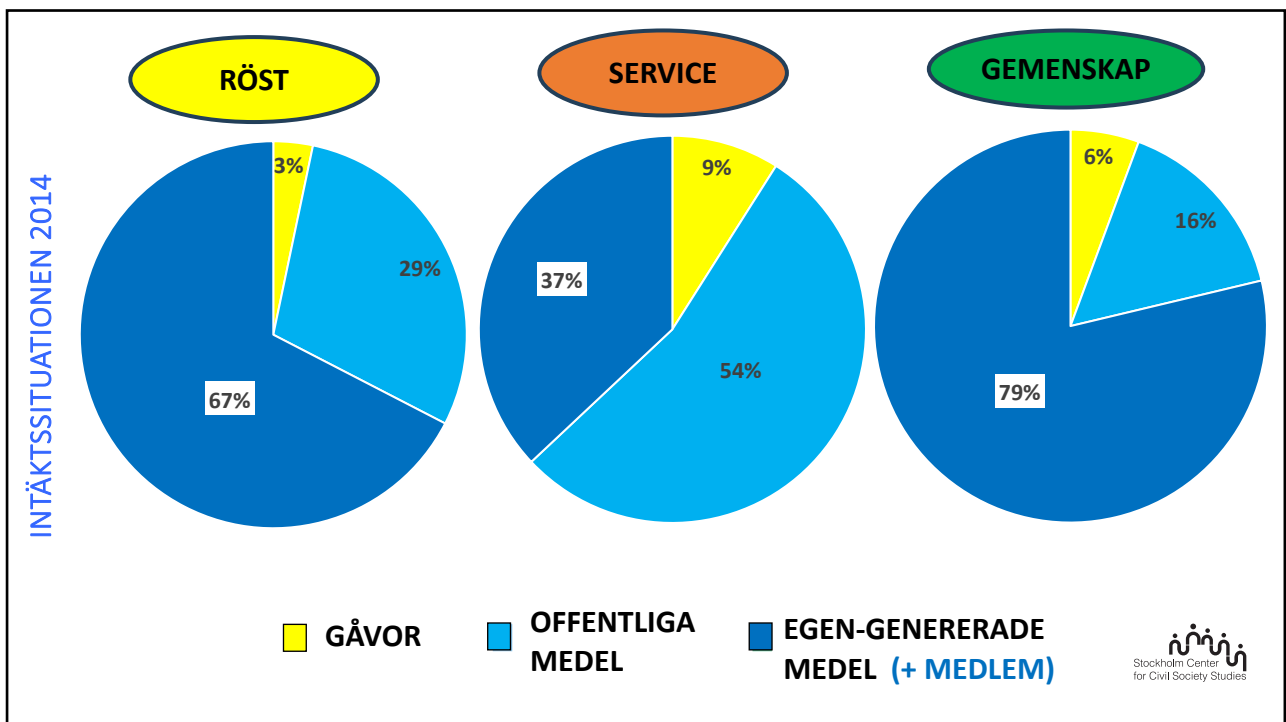
5

Antal anställda sorterat utifrån storlek 2014 (med SvK 1992)						
ICNPO				Andel av sektorn 2014	Förändring 1992-2014	
	1992	2002	2014			
Social omsorg	20 500	28 900	40 900	24%	+100 %	+100%
Idrott, kultur och rekreation	35 000	39 700	40 800	24%		+17%
Utbildning & forskning	20 900	22 500	26 400	16%	+26 %	+26%
Religion	21 600	20 500	21 200	13%		-2%
Arbetsmarknad	15 000	12 100	12 200	7%	-19 %	-19%
Intresseorganisationer & politik	7 500	6 800	7 300	4%	-3 %	-3%
Regional utveckling & boende	5 900	4 800	6 600	4%		+12%
Vård	3 700	4 500	5 600	3%	+51 %	+51%
Internationell hjälp & samarbeten	2 300	2 000	3 000	2%		+30%
Miljö	2 500	2 100	2 100	1%	-16 %	-16%
Filantropi	900	500	900	0,5%		+0%
Ej klassificerbara	1 000	600	400	0,2%		-60%
TOTALT	136 800	145 000	167 400	100%		+22%

6

7

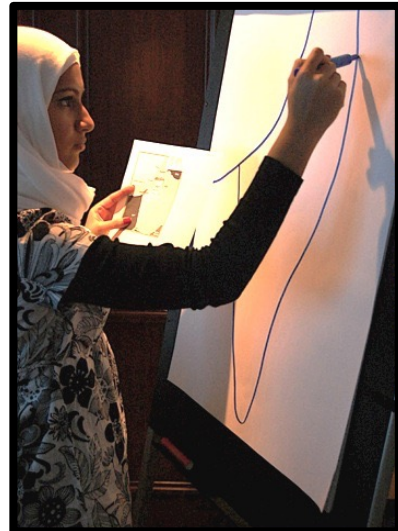
8

Det nya civilsamhälleskontraktet

FRAMVÄXTEN AV ETT
NYTT CIVILSAM-
HÄLLESKONTRAKT ...

9

Folkrörelsen "äger" 1900-talet

*Det stabila svenska samhälls-
kontraktet under 1900-talet =*

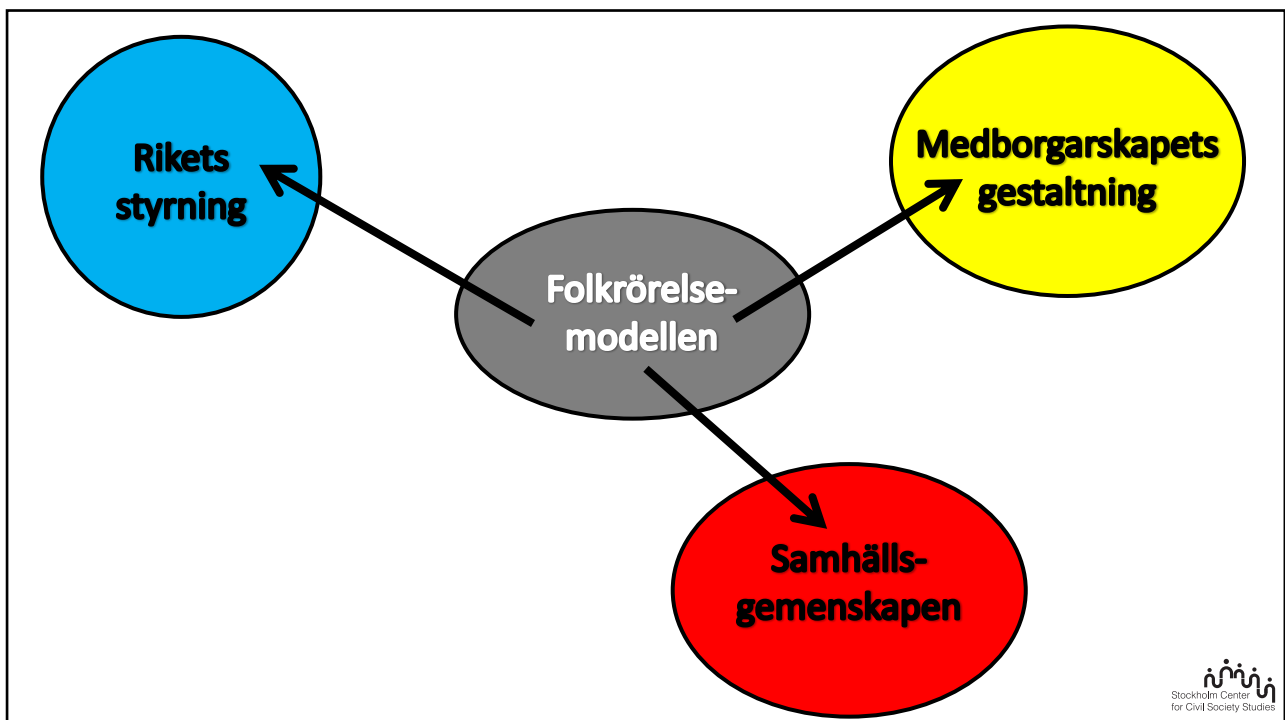
- *“Det Starka Samhället”*
- *“Den Svenska Modellen”*
- *“Välfärdsstaten” ...*

10

*Historiskt var folkrörelsen
en central idé i det svenska
(civil)samhälleskontraktet ...*

*– Sverige var en
“folkrörelsedemokrati”*

11

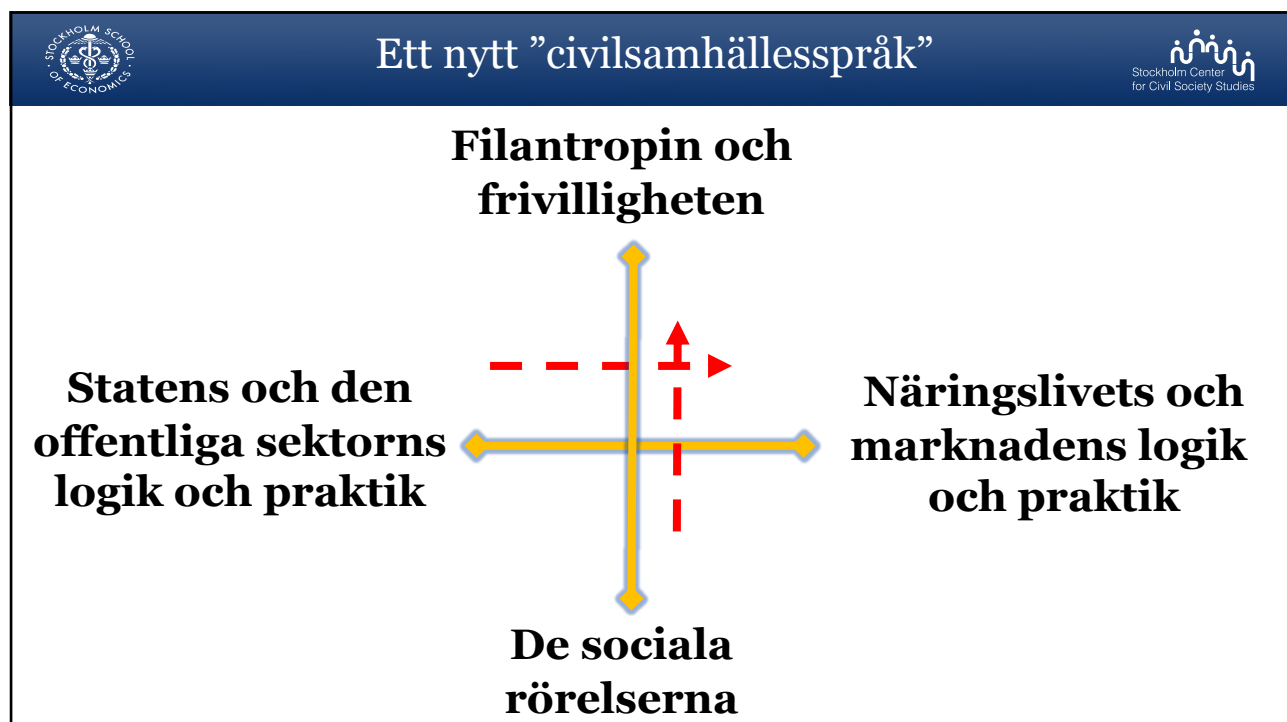

12

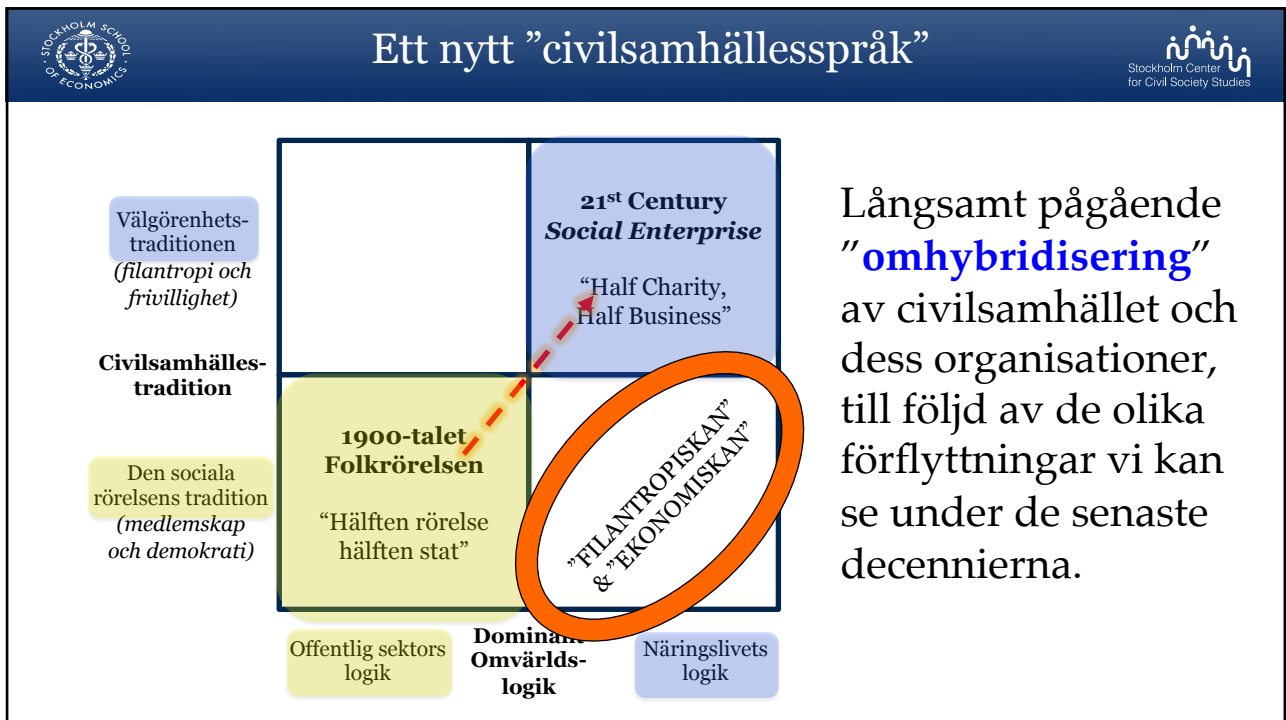
FRAMVÄXTEN AV ETT NYTT "CIVILSAMHÄLLESSPRÅK"

"FILANTROPISKAN & EKONOMISKAN"

13

14

15

Ur Stadgar för Svenska Röda Korset 2022–01–01

§ 5 Frivillighet

Frivilliguppdraget är öppet för alla som tar ställning för och agerar enligt Röda Korsets ändamål och grundprinciper utan diskriminering av något slag.

Frivilligas rättigheter och skyldigheter anges i frivilligpolicyn och uppförandekoden som fastställs av Svenska Röda Korsets styrelse.

16

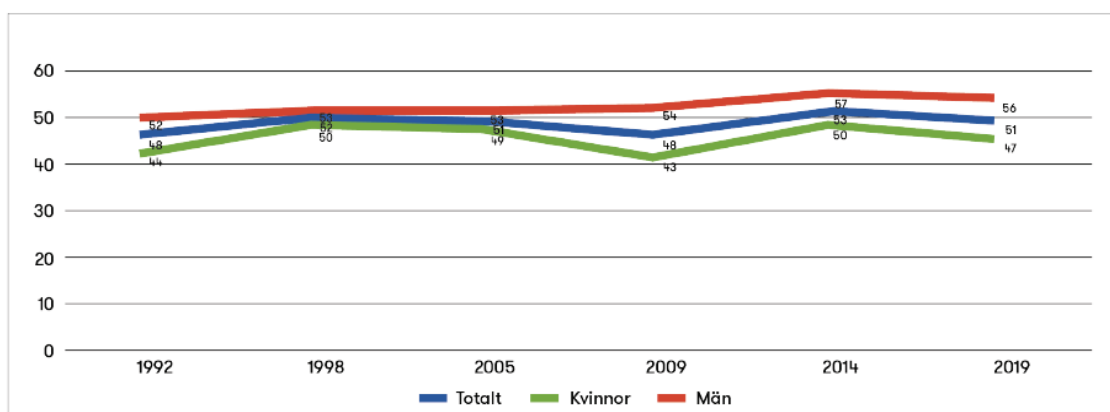
CIVILSAMHÄLLET I SIFFROR

17

Ett stabilt medborgerligt engagemang ... *Johan von Essen och Susanne Wallman Lundåsen Futurion (2021)*

Figur 1. Ideellt arbete i Sverige, 1992–2019. I procent av befolkningen (16–84 år) totalt och efter kön¹

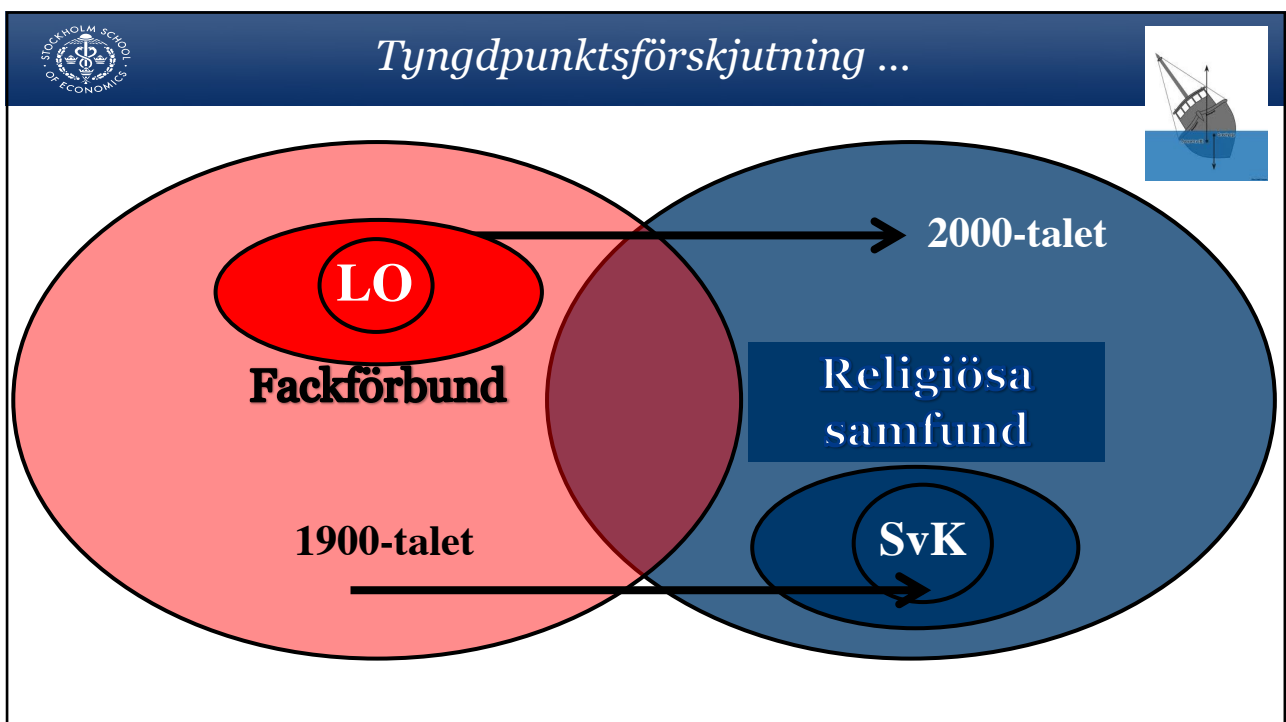

¹I befolkningsundersökningarna 1992 och 1998 ingick personer mellan 16 och 74 år, från 2005 omfattar undersökningarna personer mellan 16 och 84 år. Källa: Befolkningsundersökningarna 1992–2019.

18

Arbetskraften i ideell sektor 1992–2014				
		1992	2002	2014
+15%	Anställda	134,500	145,000	167,300
+10%	Ideellt arbete	300,000	≈310,000	≈330,000
KVOT ANSTÄLLD // IDEELL TID		45%	47%	50%

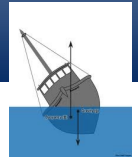
19

20

Tyngdpunktsförskjutning ...

**”KLASSKAMP UT,
MEDMÄNSKLIGHET IN”**

21

22

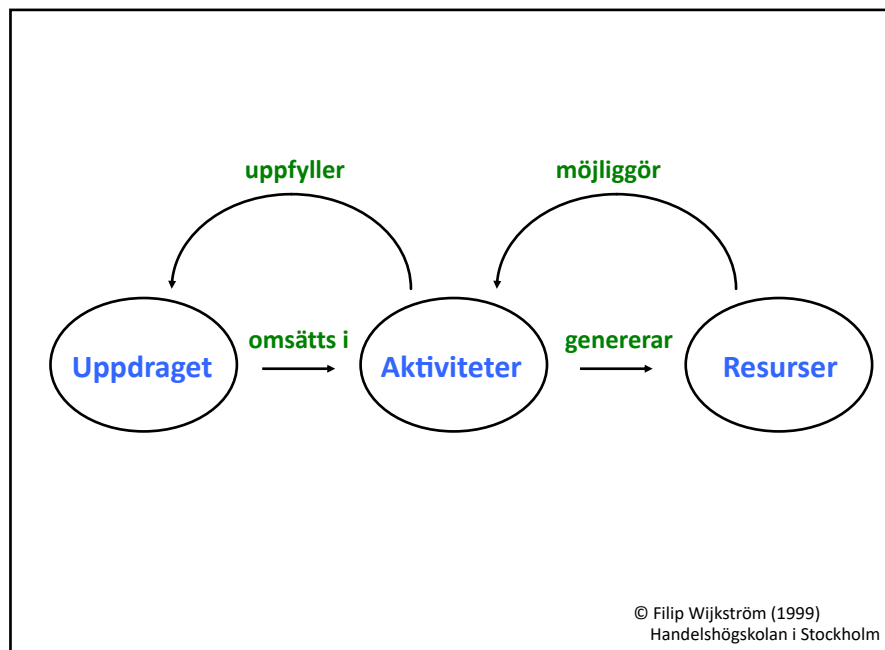
HUR NAVIGERA I DET NYA LANDSKAPET?

*IDÉBUREN ORGANISERING &
GOVERNANCE – MED FOKUS
PÅ ER GRUNDLÄGGANDE IDÉ*

ÖKAD RISK FÖR
"MISSION DRIFT"

SÄTT UPPDRAGET I FOKUS

”Uppdraget i fokus”

25

Ur stadgarna för Falu arbetarklubb (lördagen 2 augusti, 1890)

§ 1 Klubbens ändamål är: att verka för en allmän och fast organisation bland denna plats arbetare samt genom muntlig agitation och spridande af social-demokratiska tidningar och broschyrer, verka för vår ekonomiska, sociala och politiska ställnings förbättrande; att med förenade krafter söka utbilda hvarandra till tänkande män och kvinnor; att på ett sant, skönt och ädelt sätt lefwa och njuta av lifwet, kämpa mot orättvisa och förtryck samt med ljusets fackla i hand tränga djupt in i fördomarnas mörka schakter.

26

Ur Stadgar för Svenska Röda Korset 2022–01–01

§ 1 Ändamål

Föreningen Svenska Röda Korsets (Svenska Röda Korset) ändamål är att:

- förhindra och lindra mänskligt lidande var och när det än förekommer, skydda liv och hälsa och säkerställa respekt för varje människas värde, särskilt under tider av väpnad konflikt och andra nödsituationer,
- arbeta för att förebygga sjukdom och främja hälsa och social välfärd,
- uppmuntra frivilliguppdrag, konstant beredskap att ge bistånd och en universell känsla av solidaritet gentemot alla som behöver rörelsens skydd och stöd.

Allt detta ska rymmas inom Genèvekonventionen, ICRC, federationen, Riksstämman samt PRINCIPERNA:

- **HUMANITET**
- **OPARTISKHET**
- **NEUTRALITET**
- **SJÄLVSTÄNDIGHET**
- **FRIVILLIGHET**
- **ENHET**
- **UNIVERSALITET**

27

Uppgifter

Svenska Röda Korset bedriver humanitärt arbete avseende akut katastrofhjälp i, och beredskap inför, väpnade konflikter, naturkatastrofer och andra nödsituationer nationellt och internationellt, minskar risker och stärker motståndskraft samt främjar internationell humanitär rätt och humanitära värderingar.

Svenska Röda Korset ska särskilt

- a) förmedla bistånd och skydd för personer som drabbas av väpnade konflikter samt för personer som drabbas av naturkatastrofer och andra nödsituationer
- b) sprida kunskap och verka för ökad förståelse om internationell humanitär rätt, humanitära värderingar och Röda Korsets idé och grundprinciper
- c) samarbeta med regeringen för att säkerställa respekt för internationell humanitär rätt, inklusive skyddet för emblemen
- d) fortlöpande undersöka det nationella och internationella behovet av humanitära insatser och utforma sina insatser för och tillsammans med de mest utsatta
- e) medverka i nationella och internationella hjälpinsatser
- f) medverka i internationella utvecklingsprogram för att stärka rödakors- och rödahalvmånerörelsen, inklusive rödakors- och rödahalvmåneföreningar i andra länder
- g) efterforska försvunna anhöriga, förmedla rödakorsmeddelanden och återförening splittrade familjer
- h) utveckla resurser samt rekrytera och utbilda frivilliga och personal för att genomföra uppgifterna

STADGAR FÖR FÖRENINGEN SVENSKA RÖDA KORSET – GÄLLANDE FRÅN 2022-01-01

28

Syftet är att ...

“... människor skall komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbredas och skapelsen återupprättas.”

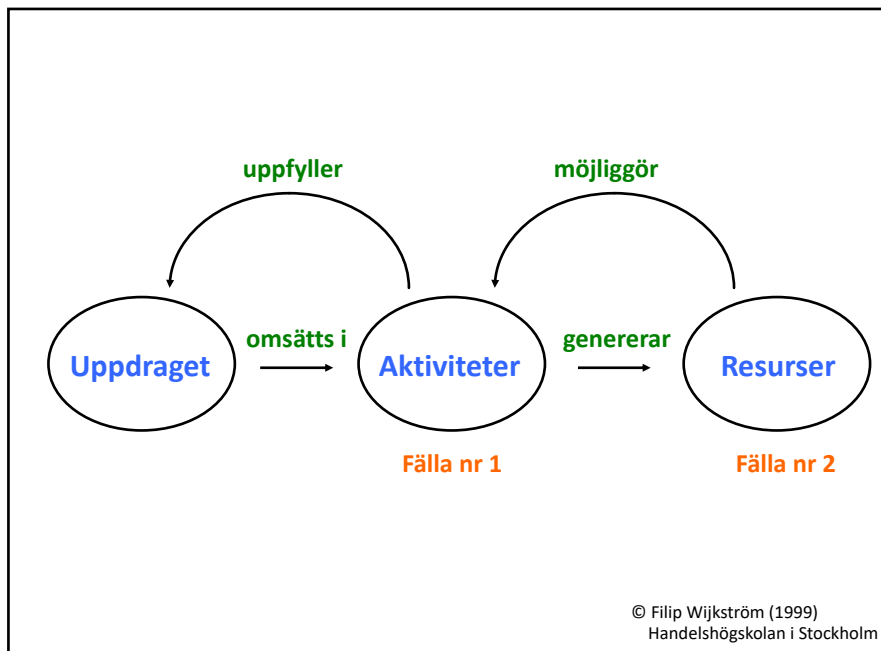

*Syftet skall uppnås genom församlingens **UPPGIFT** i fyra delar:*

- Fira gudstjänst*
- Bedriva undervisning*
- Utöva diakoni*
- Utöva mission*

“Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift.”

”Mission Drift”

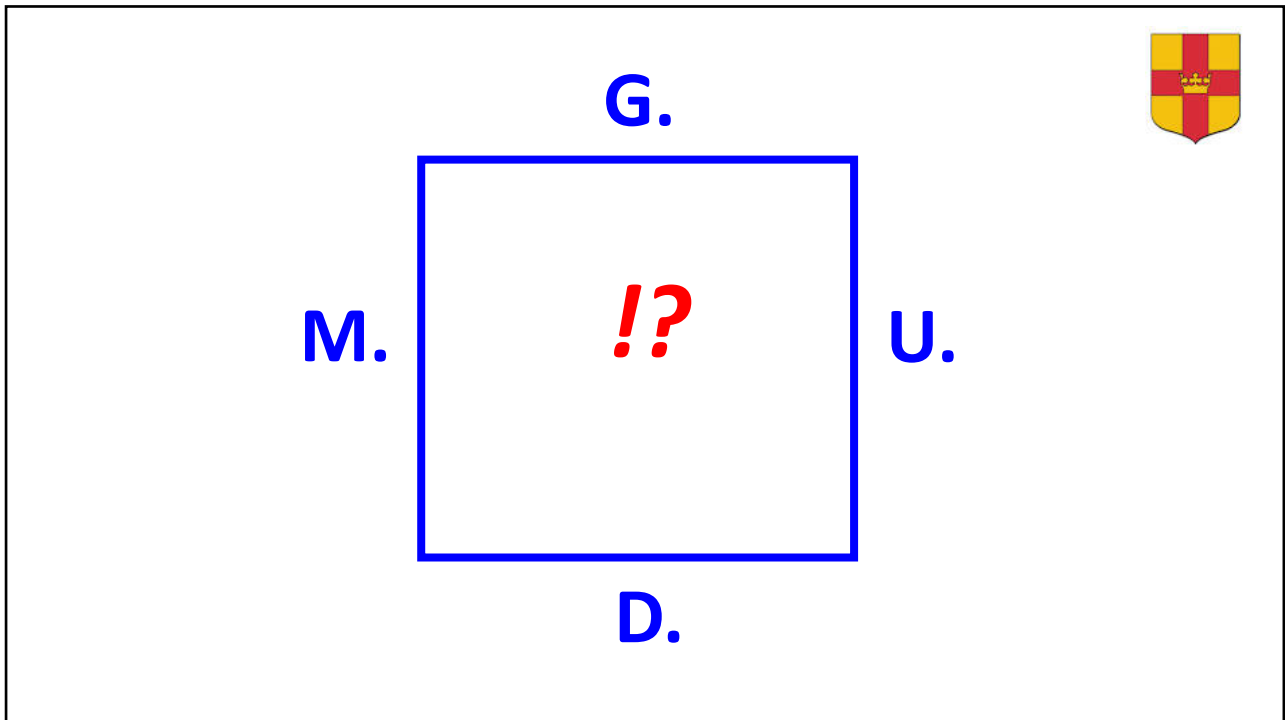
31

Församlingens **GRUNDLÄGGANDE UPPGIFT** är att:

- Fira Gudstjänst **G.**
- Bedriva Undervisning **U.**
- Utöva Diakoni **D.**
- Utöva Mission **M.**

32

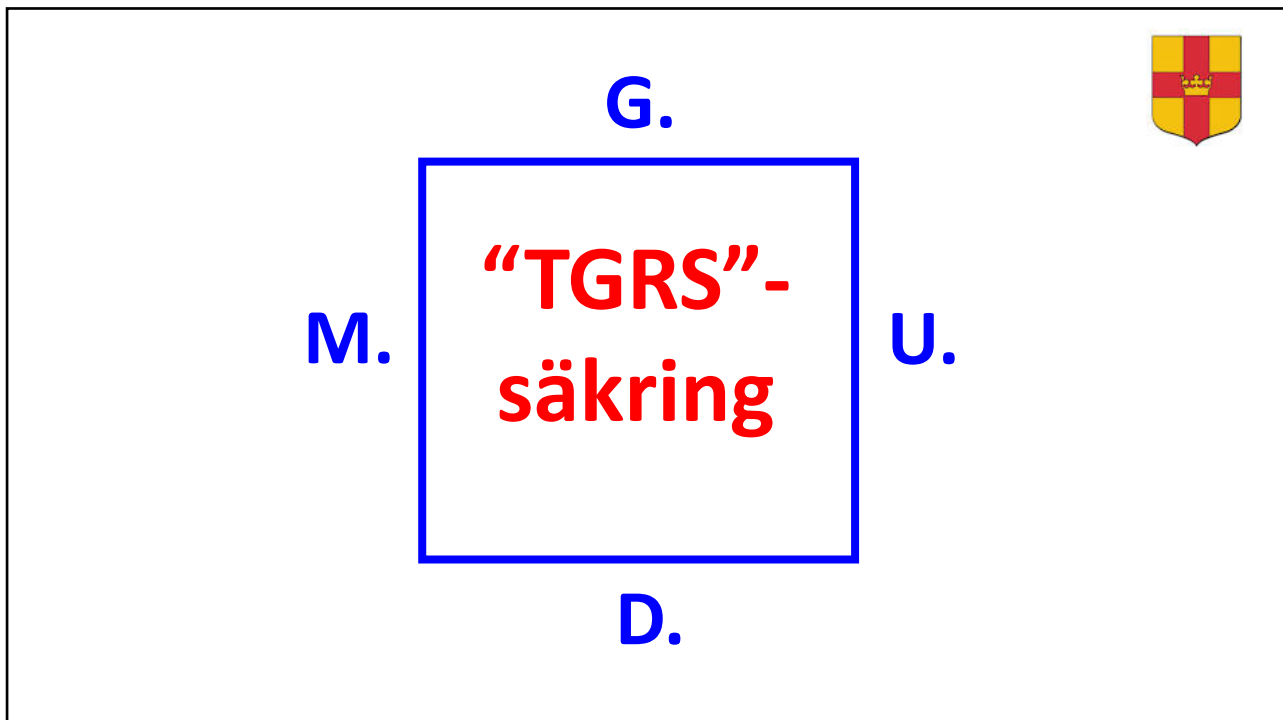

33

“Syftet är att ...

*... människor skall komma till **Tro**
på Kristus och leva i **Tro**, en kristen
Gemenskap skapas och fördjupas,
Guds **Rike** utbredas och **Skapelsen**
återupprättas.”*

34

35

GOVERNANCE-"JOBDET" ...

Vilka är de **UNIKA** uppgifterna för **"idéburen governance"**?

UTMANINGEN (OBS! lösningar, inte problem):

Flera grupper <u>huvudmän</u>	→ FÖRHANDLING
Flera (olika) <u>parallella mål</u>	→ PRIORITERING
Oklara <u>målformuleringar</u>	→ TOLKNING
Oklart <u>hur målen uppfylls</u>	→ BEDÖMNING

36

Viktigt att komma ihåg ...

Den idéburna organiseringen är inte ett problem, det är en lösning.

Hade det varit enkelt och hade vi varit överens behövs ingen idéburen organisation.

Då hade antingen ett företag eller offentlig sektor kunnat hantera det som ska göras.

37

www.civilsociety.se

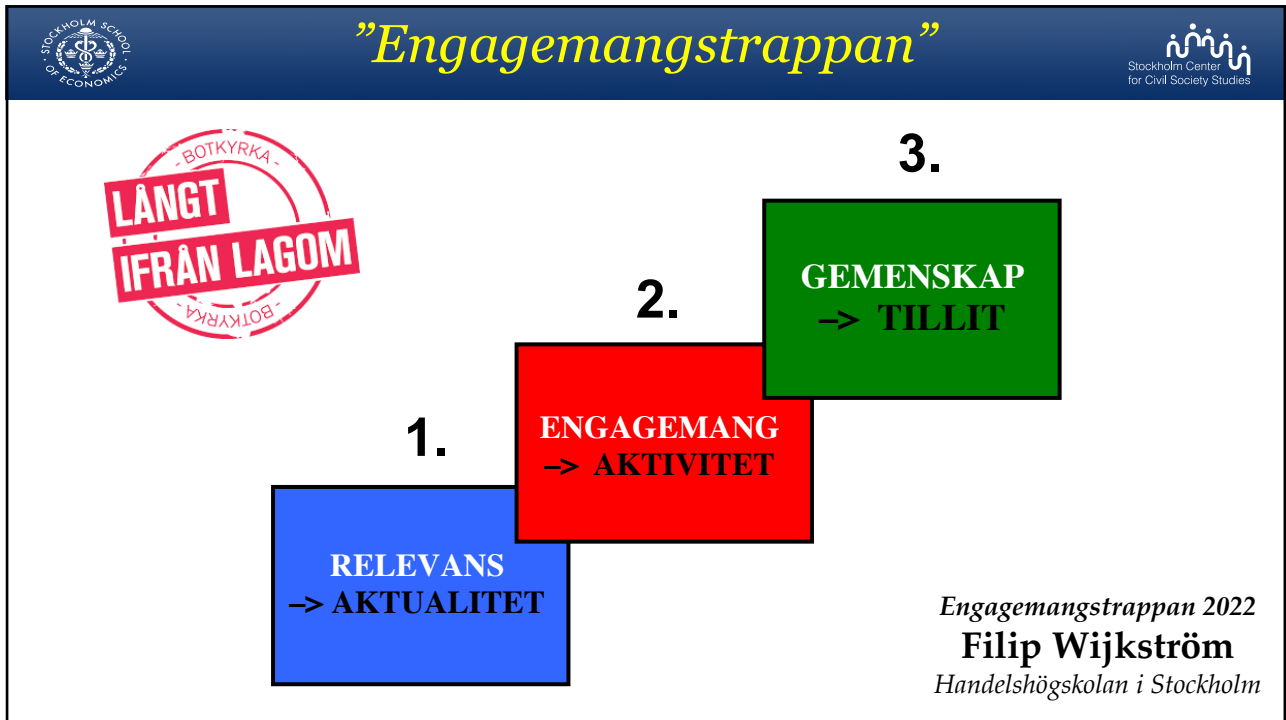

Tack för uppmärksamheten!

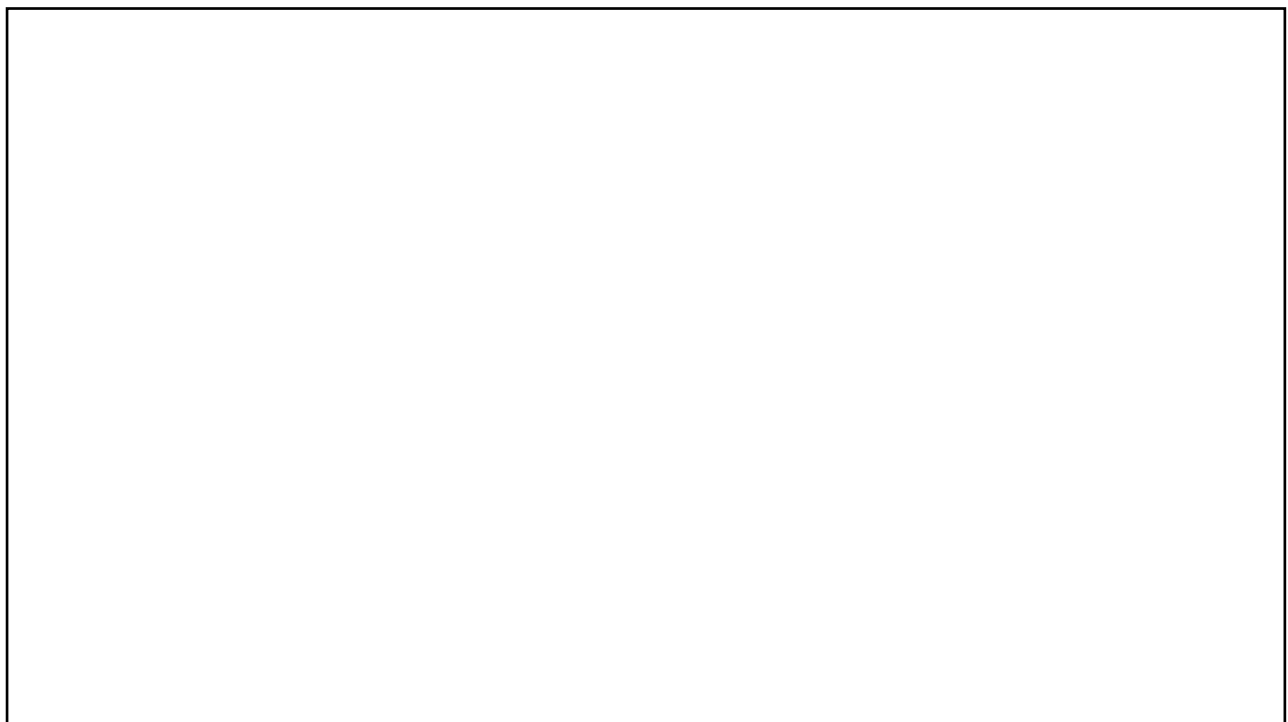
*Lycka till på vägen
mot 2050!*

38

39

40